

Boverket
remiss@boverket.se

Begäran om yttrande över förslag till föreskrifter om skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö samt om hushållning med vatten och avfall med konsekvensutredning

Er beteckning: 29/2022

Inledning

Regeringen gav i Fi 2019/02343/BB Boverket uppdrag att se över myndighetens bygg- och konstruktionsregler. Översynen skulle ”syfta till att skapa ett förenklat och konsekvent regelverk, med en, så långt som möjligt, genomgående likartad struktur och detaljeringsgrad.”

Boverkets svar på uppdraget framgår av Rapport 2020:2, där det i 3.1 Ny regelmodell framgår ”Det blir i stället samhällsbyggnadssektorn som, genom tolkning av föreskrifterna, ska ta fram lösningar som uppfyller föreskrifterna samt ta fram verifieringsmetoder. Regelmodellen innebär därför ett tydliggjort ansvar för samhällsbyggnadssektorn, som i ökad utsträckning behöver samordna sig för att utarbeta lösningar och verifieringsmetoder som uppfyller kraven i föreskrifterna.”

De föreslagna föreskrifterna i detta yttrande motsvarar kapitel 6 i Boverkets byggregler (BFS 2011:6), BBR.

Länsstyrelsens remissyttrande

Under respektive avsnitt och rubrik med sidhänvisning framgår länsstyrelsens synpunkter med indragen text, utom för de sammanfattande synpunkterna nedan. Övergripande synpunkter gäller även i huvudsak för länsstyrelsens yttrande i de övriga på Boverkets övriga föreskrifter i det nya regelsystemet.

Sammanfattande synpunkter på denna föreskrift

Länstyrelsen ser positivt på att nuvarande byggregler delas upp i olika föreskrifter med bestämmelser utifrån olika preciseringsnivåer. Länstyrelsen bedömer att förslaget innebär en del försämringar och avstyrker författningsförslaget i avdelning ”Uppförande av nya byggnader” i kap 4 och delvis i kap 3. Länstyrelsen har synpunkter mot förslaget i kap 5, 6 och 7. Vad gäller Övergripande bestämmelser och Mindre avvikelser från föreskrifterna i denna författning ser länsstyrelsen

problem vid tillämpningen som förslaget är utformat.

Vad gäller avdelning Ändring av byggnader motsätter sig länsstyrelsen delvis förslaget om Luft och Dagsljus i 13 kap Särskilt vid ändring av byggnader.

Övergripande och återkommande synpunkter på föreskrifterna med avseende på dess konsekvenser

Länsstyrelsen är enig med Boverket vad gäller att ha funktionsregler för sig, och vägledning för sig, men ser negativa konsekvenser med att låta branschen tolka funktionsreglerna helt i egna vägledningar.

Boverkets har angett bl.a. följande. Författningsförslaget formuleras som teknik- och materialneutrala verifierbara funktionskrav. När föreskrifterna uttrycks som funktionskrav tydliggörs det att byggherrar får frihet att föreslå egna lösningar som uppfyller föreskrifterna. Handböcker, standarder, branschstandarder och branschöverenskommelser kommer att få en viktig roll vid tolkning av byggreglerna.

Handböcker, standarder eller branschöverenskommelser är inte juridiskt bindande men ska enligt Boverket tillmätas stor tyngd och vara vägledande för beslut. Genom att handböcker, standarder eller branschöverenskommelser ska vara vägledande för beslut blir regelverket mer svåröverskådligt för exempelvis byggnadsnämnden och överinstansen. Det vägledande materialet blir utspritt på fler källor och informationssökning kommer att ta längre tid.

Idag används de allmänna råden i BBR som stöd för att bedöma kravnivåerna. Hur funktionskraven i föreskrifterna ska tillämpas kan bli rättsosäkert efter den 1 juli 2025 (enligt övergångsbestämmelserna ska BBR kunna tillämpas fram till den 1 juli 2025) om det inte finns något framtaget stöd för bedömningarna av funktionskraven. Det kan inte tas för givet att det finns handböcker, standarder eller branschöverenskommelser som täcker samtliga funktionskrav.

Av rättssäkerhetssynpunkt är det viktigt att handböcker, standarder och branschöverenskommelser är tillgängliga för var och en i läsbar form utan något krav på betalning. Byggherren måste ha möjlighet att läsa den aktuella handboken, standarden eller branschöverenskommelser för att själv kunna göra en egen bedömning av vilka funktionskrav som är tillämpliga och om åtgärden uppfyller dem. Vidare är det viktigt att byggnadsnämnden och överinstansen har tillgång till aktuell handbok, standard eller branschöverenskommelse utan krav på betalning.

Frågan är om branschöverenskommelser och standarder som tas fram av exempelvis större byggföretag kommer att uppfylla samhällets krav. Om det förekommer flera handböcker eller standarder kan det dessutom bli så att nivån för att uppfylla ett visst funktionskrav varierar beroende på vem som har upprättat handboken eller standarden. Den ena handboken eller standarden kanske anges en viss nivå för att uppfylla ett

funktionskrav, medan en annan handbok eller standard anger en högre eller lägre nivå för att uppfylla kravet. En sådan flexibel tillämpning av byggreglerna riskerar att ”lika fall” inte kommer att bedömas lika.

Risken är att rättssäkerheten och likabehandling påverkas negativt eftersom ett funktionskrav kan uppfyllas på flera olika sätt. Det blir upp till varje kommun och bygglovshandläggare att avgöra om kraven är uppfyllda i varje situation. Detta blir ett komplext arbete vilket kommer att leda till en ökad arbetsbörda och som kräver högre kompetens än idag. Risken är de krav som ställs i praktiken kommer att variera mycket mellan olika kommuner och handläggare.

I de byggregler som rör skydd för liv och hälsa är detta extra problematiskt när byggnadsnämnden i brist på tydligt regelverk fattar beslut om startbesked, och det i efterhand visar sig osäkert om åtgärden verkligen kan antas uppfylla gällande krav.

Otydligheter i tillämpningen kan leda till fördröjda och fördyrade projekt, utifrån längre handläggningstid hos byggnadsnämnder och genomförandetid av projekt. Risken är att utfärdande av start- respektive slutbesked kan bli fördröjda. Länsstyrelsen anser därför att föreskriften behöver kompletteras med fler kvantitativa krav i precisionsnivå C.

Länsstyrelsen vill varna för att byggnader blir mer och mer teknikberoende på ett sätt som inte klarar krissituationer. Länsstyrelsen vill påpeka att detta kan vara problematiskt ur ett beredskapsperspektiv.

En övergripande synpunkt är att Boverket bör ta på sig ansvaret att ta fram tillräckligt preciserade föreskrifter och vägledningar som ett viktigt steg mellan dessa förslag till föreskrifter och branschens vägledningar. Aktörer som kommunens handläggare får då lättare att veta hur man ska tolka föreskriften. Boverket behöver också tydliggöra och tillhandahålla information om vilka standarder och handböcker som kan tillämpas vid tolkning av kravnivån.

5 Beskrivning av förslaget

5.1 Tillämpning av författningsförslaget

Sid 34-35

Boverket skriver ”Att förslag till specifika lösningar i författningsförslaget, som idag finns som allmänna råd i BBR, inte ska tolkas som en sänkning av kravnivån.”

Länsstyrelsen ser dock en risk med att sådana tolkningar kan uppstå rent allmänt när starka ekonomiska intressen får ett stort inflytande vid tolkning av de allmänt hållna föreskrifterna.

Tre preciseringsnivåer och Kriterier för verifiering

sid 52-53 ” Boverket har också gjort en generell kontroll av att det är möjligt att verifiera varje funktionskrav. Eftersom branschen ska stå för hur verifiering ska gå till i detalj, har Boverket dock inte gjort någon djupare analys av vilka utvecklingsbehov som författningsförslaget medför för att uppnå en fullt fungerande verifiering.”

Länsstyrelsen menar att Boverket låter branschen tolka regelverket och allmänintresset inte riskerar att bevakas tillräckligt. Att branschen ska stå för verifiering och Boverket inte vet om verifieringen är fullt fungerande, visar på två grundläggande brister med förslaget. Se synpunkt på 7.1 Övergripande konsekvenser.

Den nya byggregelmodellen ”Möjligheternas byggregler” innebär att föreskrifter formulerade som funktionskrav är för allmänt hållna, och kommer det leda till ökat tolkningsutrymme, vilket kan leda till missförstånd och att fel begås. Hur funktionskraven ska tolkas har Boverket valt att överlåta till ”branschen” dvs standardiseringsorgan och branschorganisationers vägledningar till hur funktionskraven ska tolkas -om och när dessa organisationer tar på sig dessa uppgifter. Boverket använder sig av olika termer kopplade till dessa begrepp, som samhällsbyggnadssektorn, standardiseringsorgan och handböcker. Vad som avses med ”bransch” kan få stor betydelse för hur allmängiltiga tolkningar av föreskrifterna blir. Företrädare från exploitörer, yrkesorganisationer, intresseorganisationer, högskolor eller forskningsinstitut, kan ha motstående intressen vid tolkningen av funktionskraven. Om deltagarna inte är överens om hur vägledningen ska utformas kan arbetet gå i stå. Beroende på dessa organisationers oavhängighet från enskilda intressen kan detta påverka i vilken grad allmänintresset gör sig gällande, såtillvida Boverket inte bevakar detta. Problem kan även uppstå om olika branschvägledningar tas fram för samma föreskrift, och vägledningarna kommer fram till olika resultat.

Om denna regelmodell tillämpas hos andra myndigheter riskerar allmänintresset urholkas genom att enskilda intressen får för stort inflytande på lagens tillämpning. Normgivningskompetensen riskerar därigenom att överlåtas åt någon annan i strid med Regeringsformen kap 8. Se Ds 1998:43 sid 52. I de byggregler som rör skydd för liv och hälsa är detta extra problematiskt när byggnadsnämnden i brist på tydligt regelverk fattar beslut om startbesked, och det visar sig osäkert om åtgärden verkligen kan antas uppfylla gällande krav.

Samhällets krav på byggandet blir inte generellt anpassat till olika aktörer med olika förutsättningar. Mindre aktörer vilka blir beroende av kostnadsbelagt material från branschorganisationer. I ett rättsfall avseende tillämpning av annan lagstiftning, men ändå tillämpligt för den föreslagna regelmodellen, anger [HDO Ö4833-16](#) ”En

grundläggande del av legalitetsprincipen får därför anses vara att författningar ska finnas tillgängliga för var och en i läsbar form utan något krav på betalning, och att detta gäller också för en standard som det hänvisas till i en författning”. Att det nu hänvisas till standardiseringsorgan i stället för standarden i sig, gör i sak ingen skillnad. Till mindre aktörer räknas landets alla småkommuner, konsulter, byggherrar och byggbolag som ägnar sig åt små och medelstora projekt. Länsstyrelsen bedömer att förslaget som väl anpassat till certifierade byggprojekteringsföretag och större byggföretag, men inte för mindre aktörer.

5.3 Uppförande av nya byggnader

5.3.2 Luft

Sid 64-65

Vilka de grupper som har ”en högre känslighet för känslighet” behöver utvecklas vidare för t ex astmatiker, allergiker och personer med överkänslighet för lösningsmedel.

Forcering av luftflöden och vädring

Sid 73: ”För att inte skapa teknisk låsning har specifika krav på vädringsmöjligheter via öppningsbara fönster eller vädringsluckor liknande formulering i avsnitt 6:253 BBR inte förts in. Förändringen förväntas inte ge någon skillnad i tillämpning med dagens teknik. Om öppningsbara fönster eller andra lättåtkomliga vädringsmöjligheter inte finns ökar behovet att även ta hänsyn till potentiellt höga laster från användning som kan kräva forcering.”

Att inte ha öppningsbara fönster kan försvåra utrymning och ge en känsla av instängdhet. Tryckproblem vid forcering motverkas bättre med att kunna öppna upp än att förlita sig på ”tekniska” lösningar, oklart vilka Boverket tänker sig. Se vidare synpunkt Författningskommentar 3 kap Luft 8 §.

5.3.3 Ljusförhållanden

Sid 74-

Övergripande: För att tillgång på dagsljus, solljus och utblickar säkras i bebyggelse, behöver detta även utgöra utformningskrav i bygglov. Se Kommittén för Modernare byggreglers förslag

Kvantitativa krav på dagsljus i bostäder

Sid 75: ” Det bedöms inte rimligt att lyfta kravnivån så högt, då det redan idag är svårt att uppfylla nivån på 1,0 procent i de mest kritiska rummen.”

Motivet ”då det redan idag är svårt att uppfylla nivån på 1,0 procent” bygger på felaktig utgångspunkt. Att det idag lågt ställda kravet inte uppfylls bedöms i första hand bero på dålig regeluppfyllnad, och skall

inte tas till intäkt för att minska kravet. Se vidare synpunkter till författningsförslaget 4 kap 2 §

Med stöd av kunskapsunderlag, ser länsstyrelsen negativt på att krav för dagsljus ska försämrats. Problem med försämrat dagsljus i kombination av insyn och känsla av instängdhet belyses i en nyligen 2023-05-25 avkunnad dom av MÖD i mål P 7890-22. Av domen framgår att ”För ytterligare lägenheter och rum skulle den nybyggnation som detaljplanen medger innebära en klar försämring av dagljusförhållandena, även om dagsljusfaktorn inte skulle hamna under en procent.”

Att tillgång på dagsljus är viktigt belystes i ett seminarium om dagsljus, länsstyrelsen höll 2021-03-12. En av föredragshållarna, arkitekt Paul Rogers bland annat visade i en presentation ”Dagsljus- allt du behöver veta” att en dagsljusfaktor på 1,0 är lågt ställd i ett internationellt perspektiv, att det finns andra lämpliga sätt att mäta dagsljus på, att bostäder idag är mörkare än under 40-50 talen, att skuggutredning även bör omfatta dagsljusutredning både för den befintliga och nytillkommande bebyggelsen.

Andra studier pekar på problemen, i ”En studie om dagsljus: Förtätning av staden och dess påverkan på befintliga byggnader” KTH 2020 framgår det av sammanfattningen att ”Studiens resultat påvisar att en förtätning av staden i många fall leder till otillräcklig dagsljusstillgång i befintliga bostäder och att dagens kravställning för dagsljushantering är bristfällig”

Direkt dagsljus används inte som begrepp

Sid 75: ”Syftet är att medge fler lösningar, till exempel där dagsljuset passerar flera glaspartier, såsom balkonginglasning och fönster, eller reflekterat dagsljus, fiberkabel eller annan teknik, så länge som kravet på dagsljusfaktor kan uppnås.”

Förslaget avstyrks, och öppnar upp för bostäder under mark, i källare eller i mycket mörka lägen vilka helt blir beroende av indirekt ljus t ex genom taklanterniner ”fiberkablar” eller annan teknik. Detta förslag är inte anpassat till människors hälsa att och landet har en mörk årstid, desto mörkare längre norrut man kommer.

Dagsljus i bostäders vistelserum – får vara olika i olika rum

Sid 75-76: ”Med de nya reglerna vill Boverket ge mer flexibilitet genom att medge olika dagsljusnivåer i olika rum. Det ger bättre möjlighet att tillmötesgå krav på tätare bebyggelse där det blir svårt att uppfylla kraven i vissa lägen, som i innerhörn, rum under balkong etcetera, där omgivningen ger större avskärmning av dagsljuset.”

”Författningsförslaget innehåller inga minimikrav på dagsljus för enskilt vistelserum vilket kan innebära en risk att rum utformas utan fönster eller med låg dagsljusstillgång.”

Länsstyrelsen är inte enig i utgångspunkten att medge ”bättre möjlighet att tillmötesgå krav på tätare bebyggelse”. Att ”enskilt vistelserum vilket kan innebära en risk att rum utformas utan fönster eller med låg dagsljusstillgång” bör inte tillåtas utan att visa på speciella situationer detta ändå kan vara rimligt i t ex kök bakom inglasad balkong i ett soligt väderstreck eller med mycket fönster. Se synpunkter under författningsförslag och Folkhälsa.

Solljuskrauet undantar alla bostäder under 35 kvadratmeter

Sid 79: ”I BBR undantas studentbostäder, men i författningsförslaget undantas alla bostäder som är mindre än 35 kvadratmeter.” samt ”För att göra reglerna enklare har detta inte tagits med i det slutliga förslaget.”

Länsstyrelsen avstyrker detta förslag och menar att förenkling inte är ett ändamål i sig, om detta går ut på försämringar för många människor som pga höga bostadskostnader är hänvisade till smålägenheter.

Rekommendationer om utblick utgå

Sid 79: ”Det finns fackmässiga metoder att bedöma kvaliteten på utblick via dagsljusstandarder.” samt ”Vistelserum i bostäder helt utan fönster och utblick kan dock inte anses uppfylla det övergripande kravet i 3 kap. 9 § PBF, att byggnadsverk ska vara projekterade och utförda så att det inte medför en oacceptabel risk för hälsan.”

Länsstyrelsen avstyrker förslaget och menar tvärtom att det ska finnas krav på utblick fortsättningsvis. Utblick bör vara av tillräckligt god kvalité och fyller inte sin funktion om utblicken är en betongvägg på en mörk innergård. Att ett krav på utblick kan omsättas i praktiken genom att det finns ”fackmässiga metoder att bedöma kvalitén” är otydligt- Dessa metoder bör utgå från en vägledning till kravet.

5.3.5 Rumshöjd

Avsedd användning styr vad som är tillräcklig rumshöjd.

Sid 86: ”Vid bestämning av vad som är en tillräcklig rumshöjd behöver man ta hänsyn till faktorer som påverkar som antalet personer som samtidigt vistas i rummet: rummets storlek, typen av aktivitet i rummet, hur länge man vistas i rummet, användarnas känslighet” (punktlista fa)

”Att rumshöjden är tillräcklig i dessa typer av utrymmen ska verifieras av byggherren.” bedöms som svårt att verifiera såtillvida inte miniminivåer likt gällande krav finns att utgå ifrån. Risken är att rumshöjden minimeras i bostäder och lokaler för att maximera antalet våningar i förhållande till gällande detaljplans bestämmelser om högsta tillåtna höjd på byggnad. Risken är särskilt stor i samband med nyproduktion av bostäder i områden med hög exploatering och efterfrågan.

Hänsyn bör tas till inverkan på den psykiska hälsan vad gäller för låg rumshöjd. Hänsyn bör också tas till att möbeltransporter är möjliga, jämför t ex Svensk Byggnorm, SBN. En högre rumshöjd bör vara en förutsättning för mindre bostadsareor för att ge möjlighet för högre fönster och minska känsla av instängdhet.

Indirekt ger högre rumshöjder också bättre förutsättningar för självdragsventilation vilket minskar problem med drag.

5.3.10 Krav på hantering av avfall

Sid 103

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att det ska finnas tillräckligt med utrymme för avfallsanordningar och avfallshantering, med möjlighet till diverse sortering. Inte sällan blir dessa typer av utrymmen små i nyproduktion, utifrån ekonomiska aspekter. Det kan senare i brukarskedet leda till begränsade möjligheter av sortering utifrån önskat behov. Då det är svårt att ange bestämmelser med faktiska minimimått, utifrån olika sorteringsystem, är det viktigt att det finns framtagna standarder och vägledning med minsta tillåtna mått utifrån ändamål med byggnaden, annars är risken stor att det uppstår problem i brukarskedet.

5.4 Ändring av byggnader

5.4.3 Särskilt vid ändring av byggnader

Precisering av anpassningsutrymmet

Sid 106

Länsstyrelsens uppfattning är att lägre krav på dagsljus vid ändring av bostäder bör medges med stor försiktighet i vissa situationer. Typfall där lägre krav på dagsljus ändå kan tillåtas bör utredas av Boverket i samarbete med FHM och forskningsexpertis på området.

5.4.4 Förvanskningförbudet och varsamhetskrav

Sid 107

Länsstyrelsen ser det som positivt att Boverket understryker att varsamhets- och förvanskningaspekterna ska vara styrande för vilka insatser som bedöms möjliga och att styrning av detta ska stärkas i kriterier och särskild bestämmelse. Under förutsättning att dessa tillägg säkerställer att ändringar inte sker på bekostnad av befintlig bebyggelses värden och kvaliteter är det tillräckligt. Att Boverket även lyfter att byggnader uppförda före 1920-talet generellt ska bedömas vara särskilt värdefulla bedöms som tillfredställande. Länsstyrelsen ser förslaget som positivt och de nya förskriftena bedöms stärka kulturmiljöernas relevans i planering och byggande.

6.1 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Sid 109: Den nya författningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024 med en övergångstid om ett år, alltså till den 1 juli 2025.

Där kostnadsfria och allmänt tillgängliga branschstandarder saknas bör Boverkets övergångsbestämmelser sträcka sig över längre tid än ett år vilka gör det möjligt att tillämpa beprövade och gällande Boverkets byggregler under denna tidsrymd. Med hänsyn till förväntade problem med tolkningen av föreskriften, föreslår att övergångstiden förlängs minst med ett halvår.

6. Ikraftträdande och informationsinsatser

6.2 Informationsinsatser

Sid 109:

Boverket bör ta på sig ansvaret att ta fram tillräckligt innehållsrika vägledningar. Informations- och vägledningsinsatserna behöver genomföras i god tid inför införandet av de nya föreskrifterna. Insatserna kommer också att behöva fortgå kontinuerligt, som en uppföljning av tillämpningen av föreskrifterna. Boverket behöver tillhandahålla information och vägledning om standarder och dokument från branschorganisationer. Dessa handböcker, standarder, branschstandarder behöver också finnas tillgängliga för allmänheten. Där kostnadsfria och allmänt tillgängliga branschstandarder saknas bör Boverkets övergångsbestämmelser sträcka sig över längre tid än ett år vilka gör det möjligt att tillämpa beprövade och gällande Boverkets byggregler under denna tidsrymd.

7 Konsekvenser

7.1 Övergripande konsekvenser

7.1.1 Föreskrifterna blir tydligare

Sid 110-114

De benämningar som används i förslaget såsom, tillräcklig, oacceptabel mängd, oacceptabel risk, orimlig samt olägenheter/risker begränsas känns väldigt generella och det riskerar att medge alltför stort tolkningsutrymme innan det finns standarder och liknade på plats att koppla till och hänvisa till. Även i de nu gällande reglerna finns svårigheter med att det inte är definierat tydligt. Detta bör styras upp bättre i de nya föreskrifterna.

7.1.5 Kunskap och vägledning behöver ges på andra sätt

Sid 114

Att utforma funktionskrav som föreskrift har sina fördelar, men det förutsätter att alla aktörer har en och samma vägledning att tillgå. Det

är därför länsstyrelsens uppfattning att separata vägledningarna i första hand bör tas fram av Boverket. Goda exempel finns i det norska Direktoratet för byggkvalitet och det danska Trafik- Bygge- og Boligstyrelsen vägledningarna, se Bilaga 4: Lov- och byggprocess och byggregler i Danmark, Norge och Finland. När tolkningsutrymmet blir mindre kan därefter branschens vägledningarna ta vid, förutsatt att de blir allmänt tillgängliga och kostnadsfria. I samma Bilaga 4 framgår det hur det fungerar i Finland: ”Enligt det finska lagstiftningssystemet ska dock krav vara tydliga och exakta så det framgår hur bestämmelsen ska följas, vilket gör att funktionskrav till viss del ses som problematiskt.”

7.2 Företag

7.2.1 Byggherrar

Verksamhetspåverkan och produktionskostnad

Sid 116-118

Vad gäller större möjlighet att utveckla tekniska lösningar: Funktionsinriktade föreskrifter ger möjlighet för branschen att utveckla tekniska lösningar. Länsstyrelsen vill påpeka att för stort teknikberoende kan innebära en risk för framför allt byggnader med samhällsviktiga funktioner, men även för bostadshus.

Konsekvenser för små och medelstora företag och privatpersoner som byggherrar

Sid 121

Problem riskerar uppstå för byggnadsnämnder, små och medelstora företag och privatpersoner som är byggherrar, när det gäller tolkningen av föreskrifterna. Länsstyrelsen ser också ett ökat behov av kommunikation mellan kommunens byggnadsnämnd och byggherrar i allmänhet. Länsstyrelsen bedömer att förslaget i stort kommer att medföra ökade kostnader för anlitande av konsulter för projektering, riskanalyser och tolkning av regelverket. Se 7.1.5 Kunskap och vägledning behöver ges på annat sätt.

7.3 Staten

7.3.1 Överklagade beslut i bygglovsprocessen

Sid 129

De överklagade beslut som rör egenskapskrav i Hallands län är relativt ovanliga och avser i huvudsak regler om brand och avstånd mellan byggnader. Riskerna är stora att startbesked kommer överklagas i en större utsträckning när funktionskrav blir svårtolkade, utslagen blir mer beroende av domstolspraxis. Förslaget kommer också att medföra ökat behov av inköp av standarder, branschstandarder och olika handböcker hos länsstyrelse och domstolar.

7.3.2 Länsstyrelsens tillsynsvägledning

Sid 130

Boverket ska tillsammans med Länsstyrelsen ge tillsynsvägledning i enlighet med 8 kap 13-14 §§ PBF. Införandet av ett ändrat regelverk för byggregler kommer att innebära ett ökat behov av vägledningsinsatser. Arbetet kommer inledningsvis att bli resurskrävande. Men även fortsättningsvis kommer sannolikt behovet av tillsynsvägledning att öka när kommunerna ska ingripa senare i byggprocessen.

7.3.3 Konsekvenser för Boverket

Sid 130-131

Innan och i samband med föreskriftens ikraftträdande bör Boverket få tillräckliga resurser för att klara de omfattande informationsinsatserna som behövs för detta ändamål. Detta gäller även deltagande eller bevakning av hur branschorganen tolkar föreskrifterna. Se synpunkter under 6.2 Informationsinsatser.

7.4 Kommuner

7.4.3 Konsekvenser för byggnadsnämndernas handläggning

Sid 133

Om det är otydligt hur regelverket ska tolkas, leder detta till problem inför startbesked, och ännu mer vid tillsyn. Ett otydligt regelverk kan innebära att beslut om startbesked blir fördröjda eller fattas på felaktiga grunder. Det kan visa sig osäkert om åtgärden i efterhand verkligen kunde antagits uppfylla gällande krav. För åtgärder som rör skydd för liv och hälsa är detta extra problematiskt.

För mindre kommuner kan inköp av standarder och medlemskap i branschorganisationer, för att få tillgång till vägledningar bli en onödigt stor utgift. Utformning av regelsystemet bör ta större hänsyn till att de flesta små och medelstora kommuner har resursbrist, eller brist på kompetens. Se 7.1. Övergripande konsekvenser

7.9 Social hållbarhet

7.9.6 Folkhälsa

Sid 137-138

”Att enstaka vistelserum kan få en mycket låg dagsljusstillgång” och att kravet utblick utgår finns en risk att rum kan byggas helt utan fönster eller utan mätbart dagsljus” bedömer länsstyrelsen som olämpligt med hänvisning till kraven i PBF 3 kap 9 § PBF

Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Boverket föreslår i föreskrift att kraven för dagsljus försämras mot det de gällande reglerna i BBR. Dagsljus i olika vistelserum får vara olika i olika rum. Som skäl anges

att detta ”ger bättre möjlighet att tillmötesgå krav på tätare bebyggelse, där det blir svårt att uppfylla kraven i vissa lägen... där omgivningen ger större avskärmning av dagsljuset ” Att låta endast 50 % av vistelserummen klara den gällande dagsljusfaktorn på 1,0 bedöms som olämpligt. Regleringen tar inte heller hänsyn till att tillgången på dagsljus skiljer sig från syd till norr i landet. Andra parametrar eller beräkningssätt bör läggas in som beaktar denna förutsättning.

I stället att sänka kraven menar länsstyrelsen att de i stället bör höjas. Boverket bör sammanväga olika aspekter som kan påverka hälsan långsiktigt negativt vad gäller buller, dagsljus, luftkvalité som underlag till föreskrifter på detta område. Hänsyn behöver också tas sociala aspekter samt till effekten av klimatförändringar. Mer grönytor behövs för att ta hand om dagvatten vid skyfall eller trädplanteringar för att skydda mot hög värme. Mörka bostäder utsatta för buller och avgaser riskerar bli bostäder för ungdomar och socialt utsatta människor tvingas hyra när inga andra bostäder står till buds. Risken för negativ inverkan på människors hälsa bör beaktas i första hand i stället för att ”tillmötesgå krav på tätare bebyggelse”. ”Boverkets bedömning är att författningsförslaget som helhet inte påverkar folkhälsan.” överensstämmer inte med Länsstyrelsens uppfattning.

8 Författningskommentarer

1 kap. Övergripande bestämmelser

Föreskrifternas tillämpningsområde

2 § sid 140

Länsstyrelsen vill poängtera vikten av att samtliga författningar har samma indelning med likartad struktur.

Mindre avvikelse från föreskrifterna i denna författning

3 § sid 140

”orimliga” är otydligt och kan leda till skönsmässiga bedömningar. Den andra meningen ”Lösningar som uppfyller syftet med kraven i föreskrifterna kan då användas, trots att de formellt strider mot föreskrifternas ordalydelse” är motsägelsefull, då syftet med föreskriften just anges som ett funktionskrav. Länsstyrelsen anser att det behöver förtydligas vad som kan utgöra mindre avvikelse från föreskrifterna i författningen, genom exempel i vägledning. Risken är annars att bedömningen kan variera stort i olika sakfrågor. Benämningar som ”särskilda skäl” och ”avsevärd olägenhet från annan synpunkt” bör också förtydligas och exemplifieras.

Projektering och utförande

8 § sid 143

Enligt förslaget ska projekteringen dokumenteras. Det behöver förtydligas hur dokumentationen ska utföras och förvaras.

Kontroll

14 § sid 146

Länsstyrelsen ser positivt på att kontrollerna ska utföras fackmässigt och dokumenteras. Kontrollerna kan genomföras i tre olika skeden; under projektering, under utförande och i den färdiga byggnaden. Det bör dock förtydligas hur dokumentationen ska tillhandahållas, under hur lång tid och av vem.

Luftkvalitetsdokumentation och Drifts- och underhållsinstruktioner

19 § p 4 sid 148 resp 21 § sid 150

Att hindra att inandas förorenad luft är speciellt viktigt. Mekaniska styrd ventilation har ofta visat sig behäftat med problem vad gäller förorenad luft. Eftersom detta brister, bör det ställas tydligare krav på hur underhållet ska gå till. Det bör finnas vägledande exempel på hur ofta luftreningsfilter ska bytas och hur ofta ventiler och kanaler ska rengöras ev som komplement till Obligatorisk ventilationskontroll; OVK. Detta är extra viktigt när brukarna står för underhållet.

Avdelning II Uppförande av nya byggnader

2 kap Material

2 § sid 151

Vad gäller ”oacceptabel risk för användarnas eller grannarnas hygien eller hälsa” bör hänsyn tas till långsiktiga hälsoeffekter. Vad gäller skadliga emissioner bör hänsyn tas till hur material, limmer, ytskikt fungerar tillsammans. Riskerna rör också problem med byggfukt, att bristfälligt uttorkade träprodukter byggs in. Stor hänsyn bör tas till känsliga personer som barn, äldre, allergiker och personer som drabbats av överkänslighet från lösningsmedel.

3 kap Luft

3 § sid 102 och 5.3.1 Gammastrålningsnivå

Då denna föreskrift påverkar människors hälsa i hög grad bör högsta gammastrålningsnivå kvarstå och preciseras i föreskrift i första hand och hänvisas till Strålsäkerhetsmyndighetens regelverk i andra hand. Att hänvisningar till andra myndigheters regelverk tas helt bort försvårar för användarna och ställer allt för höga krav på dessa att sätta sig in i separata regelverk hos andra myndigheter. Hänvisningar till dessa regelverk bör finnas på Boverkets hemsida.

7 § sid 155

Att krav på tilluftsflöde i stället för uteluftsflöde införs med förklaringen att ”det finns andra sätt att rena tilluften” öppnar upp för att återluftssystem används. Detta ställer stora krav på brukarna med rensning av kanaler och ofta återkommande byte av kostsamma filter. Att återluft genom detta tillåts i bostäder, förskolor, skolor och boenden för äldre bedöms som olämpligt.

8 § sid 156-157

Krav på öppningsbara fönster och vädringsmöjlighet bör finnas kvar i rum där människor vistas i mer än tillfälligt. Att inte kunna öppna fönster kan ge en påtaglig känsla av instängdhet och försvåra utrymning. Det är ett grundläggande mänskligt behov att i framför allt bostäder kunna ta del av livet utanför som fåglarnas sång på våren och ljudet av röster. Detta är speciellt viktigt för de som är bundna av att vistas i bostaden hela dagen och som inte har uteplatser att gå ut på.

4 kap. Ljusförhållanden

2 § sid 157-158

Länsstyrelsen bedömer att förslaget innebär försämringar och avstyrker det därför. Att dagsljusfaktorn sänks från 1 % alla vistelserum till att nivån ska uppnås för 50 % av den sammanlagda rumsytan kan medföra att vissa vistelserum blir mycket mörka, vilket kan ge stora negativa konsekvenser för människors hälsa, se 7.9.6 Folkhälsa.

3 § sid 158-159

Boverket anger som ”exempel där kravet kan vara orimligt är hotellrum, där man bara sover, eller arbetsplatser där dagsljus inte är möjligt.” Att kunna få dagsljus är ett grundläggande behov för människans psykiska välbefinnande även i hotellrum och arbetsplatser. Trots teknisk utveckling är det fortfarande stor skillnad i kvalitén på ljus mellan artificiell belysning och dagsljus. Växter trivs i dagsljus och bidrar till en behagligare miljö att vistas i. Regleringen bör anpassas efter aktuell forskning och Folkhälsomyndigheten, FHM's, rekommendationer. Att tillåta hotellrum utan fönster kan skapa ångest hos känsliga personer. Se vidare synpunkter under 7.9.6 Folkhälsa.

6 kap Termisk komfort

2 § sid 161

” Kravet gäller däremot inte till exempel rum för förvaring av livsmedel i bostäder, rum för personlig hygien, driftutrymmen, garage, kommunikationsutrymmen, bostadsförråd och kulvertar.”

Kravet bör även gälla i rum för personlig hygien. Hänsyn bör tas till att man vistas lättklädd eller utan kläder i till exempel bad- och duschrum och badhus.

7 kap Fuktsäkerhet

12 §, sid 169

Bestämmelsen förutsätter att fuktiga byggnadsdelar inte byggs in. Det bör framgå att dolda utrymmen är inspekterbara och ventilerade, t ex kattvind, kryppgrund, utrymme ovan isolerat vindsutrymme.

Avdelning III Ändring av byggnader

12 Kap. Allmänt vid ändring av byggnader

Ändrad användning

3 § sid 187

I förslaget anges att vid ändrad användning ska ändringens omfattning bedömas utifrån om den nya användningen ställer högre krav på byggnadens skydd med hänsyn till hygien, hälsa och miljö jämfört med den tidigare användningen. Föreskriften är svårtolkad och behöver omformuleras och förtydligas.

13 kap Särskilt vid ändring av byggnader

Dagsljus

5 § sid 193-194

Lägsta dagsljusnivå på 0,8 % för bostaden som helhet vid ändring av byggnader bedöms som alltför låg, så tillvida byggnaderna inte har en så låg dagsljusnivå före ändringen. Om förslaget medför att större bostadslägenheter ändras till mindre lägenheter med lägre dagsljusfaktor bör detta förhindras. Vid ändrad användning bör nybyggnadskrav gälla.

Beslutande

Yttrandet har beslutats av länsarkitekt Cecilia Engström med bygglovsarkitekt Dag Rundegren som föredragande. Medverkande länsjurist Robert Bärwald har bidragit med övergripande synpunkter.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia: Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet

li.registrator@regeringskansliet.se